16.1.85

Από τὸν Ὁμηρο καί τὸν Εὐριπίδη ὡς σήμερα

Οἱ μεταμορφώσεις τῆς Φαίδρας καὶ ἡ πρόκληση γιά τὴν Γκλέντα

Η τραγωδία τοῦ Ρακίνα ἀναβιώνει στό θέατρο Ὀλντ Βίκ τοῦ Λονδίνου

Μεγαλύτερη ἀπό τά 63 χρόνια της ἐμφανίζεται ἡ Ντέμπορα Κέρρ στό νέο της φίλμ «Κήπος τῆς Ἀσσάμ».

Ο κόσμος τῆς ὀθόνης

Η Ντέμπορα Κέρρ ξαναγυρίζει στόν κινηματογράφο

Μιά καριέρα πλούσια μέ σαράντα ταινίες

Τό πρώτο πράγμα πού παρατηρεί κανείς στήν Ντέμπορα Κέρρ, εἶναι ἡ φυσική κομψότητά της, παρόλο πού στήν καινούργια της ταινία φοράει ἕνα κοστούμι κηπουρικής. Μαζί μέ ἄλλες δαυμάσιες στάρ (ὅπως ἡ Ἰνγκρίντ Μπέργκμαν, ἡ Ἀβα Γκάρντνερ καί ἡ Τσέλια Τσόνσον), διαθέτει μιά γοητεία, παράδοξη θερμότητο καί ἐσωτερική ἀκτινοβολία πού χαρακτηρίζει τήν ποιότητα τῶν ἀστεριῶν.

Κι ἀκόμα τῆς ἔχει δοθεῖ ἄλλο ἕνα χάρισμα, ὅπως καί σέ ἄλλες ἡθοποιούς: ἔχει μιά καθαρή καί ὁμορφη φωνή - ἕνα, δηλαδή, ὁπό τά πιό σημαντικά προσόντα πού πρέπει νά διαθέτει ὁ ἡθοποιός. Δημοσιογράφος πού συνόντησε πρόσφατα τήν Ντέμπορα Κέρρ στόν τόπο τοῦ γυρίσματος τῆς νέας της ταινίας «Ο κήπος τῆς Ασσόμ», μεταφέρει τίς ἐντυπώσεις του στό βρεταννικό περιοδικό «Φίλμ καί φίλμινγκ». Υπενθυμίζει πρίν ὅπ' ὅλα, ὅτι ἡ Κέρρ ἔχει νό γυρίσει ταινία ἐδώ καί 15 χρόνια, ὀφοῦ τελευταία της ταινία ἦταν ὁ «Συμβιασμός» τοῦ Ηλία Καζάν, τό 1969, δίπλα στόν Κέρκ Ντάγκλας καί τήν Φαίη Νταναγουαή. Τώρα τό φίλμ «Ο κήπος τῆς Ασσάμ» δημιουργεῖται ἀπό τήν ὁμάδα πού ἔχει θάλει στόχο νά προσφέρει ταινίες χαμηλού προϋπολογισμού, ἀλλά ὑψηλού ἐπιπέδου.

Δέν ἔπαψε νά παίζει

Εἶναι φανερό ὅτι ἡ Ντέμπορα Κέρρ δέν ἔπαιζε ὅλα αὐτά τό χρόνια στόν κινηματογράφο, γιατί ἀναζητοῦσε κάτι ἀξιόλογο πού λέγεται ὅτι

Γιά μιά Γαλλίδα ἡθοποιό, ἡ Φαίδρα εἶναι ὁ κλασικός ρόλος, πού ἀποτελεῖ ἀποκορύφωμα τῆς καριέρας της. Γιά μιά ὁποιαδήποτε ἡθοποιό, ἄλλης χώρας, ἡ Φαίδρα εἶναι μιά μεγάλη πρόκληση, ἴσως τό θηλυκό ἀντίστοιχο τοῦ Αμλετ, στό δυτικό θέατρο. Τόν ρόλο αὐτό, στήν τραγωδία τοῦ Ρακίνα, ἑρμηνεύει στό θέατρο «Ολντ Βίκ» ἡ γνωστή Αγγλίδα ἡθοποιός Γκλέντα Τζάκσον.

Μιλώντας κατά τή διάρκεια τῶν δοκιμῶν ἡ Τζόκσον δέν ἔθλεπε τή Φαίδρα σάν ἕνα ἐκπληκτικό ρόλα ἡ ἕναν ρόλο μέ ἰδιαίτερες δυσκολίες, περισσότερες ἀπό ἄλλους ρόλους, πού ἑρμήνευσε. Καί θέθαια, κανείς δέν θά μπορούσε νά φανταστεί τήν ἡθοποιό αὐτή νά ἀκολουθεῖ τά θήματα τῆς Σάρας Μπερνάρ, πού ἔπαιζε τή «Φοῖδρα» ἐπί 30 χράνια, κατά διαστήματα καί συνέχιζε νά ὑποδύεται τήν ἡρωΐδα αὐτή μέχρι τά 70 της.

Ενας λόγος γιά τόν ὁποίο τήρει τήν στάση αὐτή ἡ Γκλέντα Τζάκσον, εἶναι ἴσως ὅτι ποτέ δέν εἶδε τό ἔργο σύτό στή σκηνή, δέν τό διάθασε στά γαλλικά καί γνωρίζει τή Φαίδρα ἀπό ὅσα ἔμαθε στήν σχολή, μαζί μέ τίς ἄλλες ἡρωΐδες τῆς ἑλληνικής τραγωδίας, τήν Αντιγόνη, τήν Μήδεια κ.λ.π. Ακόμη δέν εἶδε καμιά παράσταση τοῦ ἔργου τοῦ Ρακίνα στήν Αγγλία, ὀφοῦ τό ἔργο παίχθηκε μόνο μιά φορά ἐκεί, τουλάχιστον μεταπολεμικά.

Ολα αὐτά, φυσικά, ἔχουν τά πλεονεκτήματά τους. Δέν ὑπάρχουν προηγούμενα, δέν ὑπάρχει παρόδοση, μόνο μερικές φωτογραφίες μπορεί νό δεί κανείς μέ ἐντυπωσιακές πόζες πρωταγωνιστριών. Η Τζάκσον φαίνεται ὁτι δέν νοιάστηκε καί πολύ γιά τίς ἀκαδημαϊκές θεωρίες, ἀλλό προτίμησε νά θασιστεί στίς δικές της ἀπάψεις. Οπως δήλωσε, ἐκείνο ποῦ προσπάθησε ἦταν νά πεί τόν στίχο ἔτσι ὥστε νά γίνει κατανοητός ἀπό τό κοινό.

Τό ἔργο παίζεται σέ καινούργια μετάφραση, πού ἀποφεύγει νά εἶναι ἕνα τυπικό ὀρατόριο ἡ μιά σειρά ἀπό ρυθμικές «τιράντες». Κι ὁκόμη ἔγινε προσπάθεια ὥστε ἡ παράσταση τῆς «Φαίδρας» νά μήν εἶναι «μιά εὐκαιρία γιά μιά συγκεκριμένη μεγάλη ἡθοποιό νά πεί τίς ἐντυπωσιακές φράσεις της μπραστά σ' ἕνα φόντο σκοτεινά καό θαρετό».

Παλιότερες προσπάθειες

Τό προθλήματα τῆς μετάφρασης εἶχε νιώσει καί ἡ Μάργκαρετ Ρόουλινγκς, ἡ ἡθοποιός πού παρουσίασε τό ἔργο στήν Αγγλία τό 1957. Η Ρόουλινγκς εἶχε προτιμήσει τότε μιά πιό ἐλεύθερη ἀπόδοση τοῦ κειμένου.

Τό ἔργο τοῦ Ρακίνα πρωτοπαίχθηκε στό Παρίσι τό 1677 μέ πρωταγωνίστρια τῶν ἑρωμένη τοῦ συγγραφέα Μαρί Σαμπεσλέ, πού τότε ἦταν ἡλικίας 35 ἐτῶν. Ωστόσο ἡ ἱστορία, πού ἀφηγεῖται τό ἔργο, εἶναι ὡς γνωστό, πολύ παλιότερη καί πάντα συγκινοῦσε τό κοινό, μιά καί ἀποτελεῖ μιά πρώτη χρησιμοποίηση τοῦ ἐρωτικοῦ τριγώνου. Στήν συγκεκριμένη περίπτωση, μιά παντρεμένη γυναίκα, ἐρωτεύεται ἔνσν νεαρό καί ὁταν ἐκείνος τήν ἀποκρούει, δυσαρεστημένη λέει στόν ἄντρα της ὅτι τής ρίχτηκε. Τήν Ἱστορία ἔχει δώσει στόν «Ιππόλυτό» του ὁ Εὐριπίδης, πού κι αὐτός θασίζεται σέ μιά ἀνόλογη περίπτωση τοῦ Ομήρου, ἐνώ τό ἴδιο θέμα ὑπάρχει καί στήν Αγία Γραφή.

Στήν περίπτωση τῆς Φαίδρας, ὑπάρχει τό πρόσθετο δραματικό στοιχείο ὅτι ὁ νεαρός πού ἀγαπά εἶναι ὁ γιός τοῦ ἄντρα της ἀπό τόν πρώτο του γόμο.

Ο Ρακίνας εἶχε, ὅμως, καί ἄλλη πηγή γιά νά ἐμπνευστεί καί συγκεκριμένα τήν «Φαῖδρα» τοῦ Σενέκα, ἕνα ἔργο μέ περισσότερο πάθος ἀπό τό ἀρχαίο ἑλληνικό καί μέ ἰσχυρά αἰσθήματα ἐνοχής, πού ἡ Γκλέντα Τζόκσον τά θεωρεί σημαντικά γιά τήν ἑρμηνεία τοῦ ρόλου, ἑνός ρόλου πού δημιουργήθηκε στήν πρόφροϋδική ἐποχή. Ο Ρακίνας γράφοντας τό ἔργο του, σύμφωνα μέ τίς συνήθειες τῆς ἐποχής του, τό παρουσίασε σάν πεντάπρακτο καί μάλιστα πράσθεσε ἀκόμη ἕνα ρόλο, δίνοντας ἕνα ἀκόμη στοιχείο πλοκής. Ο Ιππόλυτος ἀρνιέται τόν ἔρωτα τῆς μητριάς του, γιατί εἶναι ἐρωτευμένος μέ μιά κοπέλα, τήν Αρίκια. Περισσότερο πάθος, ἀκόμη μιά εὐκαιρία γιά θαθιά πληγή.

Η ἡλικία τῆς ἡθοποιοῦ

Εχει πολλή σημασία ἡ ἡλικία τῆς ἡθοποιοῦ, πού ὑποδύεται τήν Φαῖδρα, μιά καί τό δυνατό ἐρωτικό πάθος ἀποτελεῖ θασικό στοιχεία τοῦ ἔργου. Γιά ἕνα νεανικό ἀκροατήριο, μιά ἡλικιωμένη τραγωδός (γιά παράδειγμα, ἡ Σάρα Μπερνάρ στά 70 χρόνια της), πού θά ἐξέφραζε τόν ἐρωτό της σ' ἕναν ἐφηβο, θά φαινόταν γκροτέσκα. Οταν, ὅμως, τό πρωτοπαρουσίασε ἡ ἴδια ἡθοποιός στά 30 χρόνια της, ἦταν θαυμάσια. Λέγεται ὁτι ὁταν μεγάλωσε, ὁ κόσμος πού πήγαινε στίς παραστάσεις της, στό ἔργο αὐτό, ἔκλεινε τά μάτια του καί ἀπολάμθανε τήν μουσική της φωνής της καί μόνο.

Τό ἴδιο ἔργο ἔπαιζε ἡ ἀντίπαλός της Ρασέλ, ὀρχίζοντας ἀπό τά 23 χρόνια της. Η παράδοση λέει πώς ἀπέδωσε τόν ρόλο καλύτερα ὁταν μεγάλωσε κάπως. Ο Γκωτιέ ἔγραφε τότε πώς τό πρόσωπο τῆς Ρασέλ ἦταν μιό «μάσκα πορφυρού μάρμαρου» καί τά χείλη της «οἱ θιολέτες τοῦ θανάτου πού φαίνονταν νά ἀντικαθιστοῦν τά ρόδα τῆς ζωής». Στά μεταπολεμικά χρόνια δυό ἄλλες Γαλλίδες ἡθοποιοί ἔπαιζαν τήν «Φαῖδρα»: ἡ Εντθίζ Φαγιέ καί ἡ Μορί Μπέλ. Γιά τήν πρώτη εἰπώθηκε πώς δέν διέθετε τό πάθος τῆς ἀληθινής τραγικής ἡρωΐδας τοῦ Ρακίνα, ἐνώ γιά τήν Μπέλ εἶπαν ὁτι εἶχε τήν ὁρμή ἑνός μοτοσικλετιστή.

Η Γκλέντα Τζάκσον δέν δείχνει τήν ἐγωκεντρική αὐτή ἐμφόνιση πυροτεχνήματος. Οταν ρωτήθηκε ὀν τῆς ταιριόζει ὁ ρόλος τῆς Φαίδρας ἡ ὀν εἶναι μιά εὐκαιρία δημιουργίας γι' αὐτήν, δήλωσε ὁτι ἐκείνο πού τήν ἐνδιέφερε δέν ἦταν ὁ ρόλος καί ὁτι δέχτηκε νά παίξει στό ἔργο, γιατί εἶναι ἐνδιαφέρον. Καί πραγματικά ἔτσι εἶναι. Καί ἀναρωτιέται κανείς πώς δέν παίζεται συχνότερα στήν Αγγλία. Ο «Ιππόλυτος» τοῦ Εὐριπίδη παίχθηκε στό Ολντ Βίκ τό 1935 μέ τήν Μαίρη Νιούκομπ στό ρόλο τῆς Φαίδρας καί τό 1957, ὅπως ἀναφέρθηκε καί προηγουμένως, ἡ Μάργκαρετ Ρόουλινγκς παρουσίασε τό ἔργο τοῦ Ρακίνα. Ας σημειωθεί ὁτι τό 1909 ὁ Ντ' Ανούτζιο ἔγραψε μιά Ιταλική «Φαῖδρα», ἐνώ τό 1948 μιά πειραματική ὁμάδα ἔπαιξε τό ἔργο στή Νέα Υόρκη μέ σκηνοθεσία τοῦ Λέντον Ρόμπερτς.

Η Γκλέντα Τζάκσον στό ρόλο τῆς Φαίδρας

Καί ἄλλες παραστάσεις

Ακόμη πιό μοντέρνα φαίνεται ὁτι ἦταν μιά παράσταση τῆς «Φαῖδρας» τοῦ Ρακίνα στό Παρίσι, στίς ἀρχές τῆς δεκαετίας τοῦ 1970, ὁταν τό ἔργο ἀντιμετωπίσθηκε σέ μιά φαρσική ἀπόδοση, σέ στύλ Φεϋντό, μέ μουσική ἀπό τόν «Τριστάνο καί Ἰζόλδη» καί σκηνικό λατινοαμερικανικού περιθάλλοντος. Ηταν μιά εἰκονοκλαστική παράσταση Γύρω στά 1975 γράφτηκε τό «Φαῖδρα ἡ θρετανν-ική», ὅπου ὅλη ἡ δράση μεταφέρεται στήν Ινδία καί ἡ ἡρωΐδα εἶναι ἡ σύζυγος τοῦ ἐκεί κυθερνήτη.

Καί θέθαια, δέν πρέπει νά ξεχνάει κανείς τήν ταινία τοῦ Ντασέν, ὅπου ἡ Μελίνα Μερκούρη ἦταν μιά σύγχρονη Φαῖδρα, πού καταφέρνει νά κοιμηθεί μέ τόν γιό τοῦ ἄντρα της, τόν Αντονυ Πέρκινς. Ο Θησέας ἔχει μεταμορφωθεί σ' ἕνα εἶδος Ωνάση καί τόν ὑποδυόταν ὁ Ράλφ Βαλόνε. Η συνάντηση τῆς Φαίδρας μέ τόν Ιππόλυτο γίνεται στήν ταινία τοῦ Ντασέν (λές καί κάτι ἤξερε) στήν αἴθουσα τῶν Ελγινείων μαρμάρων, στό θρεταννικό μουσείο. Κι αὐτά στό 1962.

Τώρα ἡ Γκλέντα Τζάκσον, ὁ Ντέηβιντ Μάκ Ντάναλντ καί ὁ Φίλιπ Πάουζ, δίνουν τή δική τους «Φῖδρα», σέ καινούργια μετάφραση. Η ἐιλεκτή ἡθοποιός πιστεύει πώς ἡ Φαῖδρα δέν εἶναι ἁπλά τό θύμα τῆς κληρονομικότητας καί ὁ καταδικασμένος στόχος τῶν θεῶν. Πρέπει νά διατηρεί τήν ἀποφασιστικότητα της. Οπως λέει ἡ ἴδια: «Αν ἡ Φαῖδρα δέν ἀρχίσει νά θέλει νά γίνει καλή, ἀν ἁπλά λέει πώς δέν μπορεί νά κάνει τίποτε, τότε τῆς παίρνουν τή δυνατότητα νά διαλέξει. Θά ἦταν εὔκολο νά παίξει κανείς πόνω σέ νάτες αὐτο-οἴκτου, ἀλλά αὐτά πρέπει νά ἀποφευχθεί, γιατί ἀλλιώς τό δράμα θά χόσει τή δύναμή του».

Τά νέα βιβλία

Καίη Τσιτσέλη, «Τό χαμένο πάτωμα»

Τά δώδεκα κείμενα πού ἀποτελοῦν αὐτό τό θιθλίο ἔχουν γραφτεί πρόσφατα, ἔπειτα ἀπό μιά μακρά περίοδο σωπής τῆς δημιουργοῦ τους, πού εἶχε σάν ἀποτέλεσμα μιά ριζική ἀλλαγή κατευθύνσεως. Τά κείμενα αὐτά δέν μπορούν νά ὀνομασθοῦν διηγήματα γιατί δέν εἶναι ἔργα φαντασίας ἡ μυθοπλοίας. Εἶναι μάλλον ἀπόπειρες νά μετρηθεί ἡ ὀπόσταση ὀνάμεσα στίς λέξεις καί στά πράγματα, ἀνάμεσα στό λόγο καί στόν κόσμο. Απεικονίζουν διάφορες φάσεις τῆς περιπέτειας τοῦ γραψίματος, τῆς πάλης μέ τίς παγίδες τοῦ λόγου καί ἔτσι οὐσιαστικά πρόκειται γιά περιπλάνηση στόν λαθύρινθο τῆς ἀφήγησης, ἀφοῦ τά κάθε κείμενο ξεκινάει ἀπό ἕνα πραγματικό γεγονός. Ετσι καί τό ἐγχείρημα καί τό ἀποτέλεσμα ἔχουν ἐνδιαφέρον, κυρίως γιά κείνους πού τό διάθασμα ἑνός θιθλίου δέν ἰσοδυναμεί μόνο μέ τό διόθασμα μιάς ἱστορίας. (Εκδόσεις «Κέδρος»).

Ζάκ Μεσρίν, «Τό ἔνστικτο τοῦ θανάτου»

Γιά ὅσους δέν τόν ξέρουν ἡ δέν τόν θυμοῦνται, ὁ Μεσρίν εἶναι ἕνας διαθόητος κακοποιός πού γεννήθηκε τό 1936, πέρασε τά νιάτα του πολεμώντας καί, ὁταν ἀποστρατεύθηκε, τόριξε στίς ληστείες καί στά κυνηγητά μέ τήν ἀστυνομία, πού τελικά κατάφερε νά τόν σκοτώσει, στά 1979. Τό θιθλίο του δέν εἶναι ἁπλά μιά αὐτοθιογραφία ἑνός ἐγκληματία ἡ ἑνός τυχοδιώκτη. Οὐσιαστικά εἶναι ἡ ἀποκάλυψη ἑνός κόσμου διαφορετικού ἀπό τόν δικό μας, ἑνός κόσμου ὁπου μονοαϊκός νόμος εἶναι ἡ δύναμη καί ὁπου κυριαρχεί τό ἔνστικτο τῆς ζωής ἡ τό ἔνστικτο τοῦ θανάτου. Μέσα σ' αὐτόν τόν κόσμο ἔδρασε ὁ Ζάκ Μεσρίν, κυνηγημένος πάντα ἀπο τήν γαλλική ἡ τήν καναδική ἀστυνομία. Οπως λέει ὁ ἴδιος, τό θιθλίο αὐτό εἶναι τό κατηγορητήριό του καί ὄχι ἡ ἀπολογία του. Καί φυσικά, δέν εἶναι ἡ πρώτη φορά πού ἕνας κατόδικος ἀφηγεῖται τίς περιπέτειές του (ὁ «πεταλούδας» ἦταν μιά ἄλλη περίπτωση, ὁ Ζενέ μιά παρόμοια). Αξίζει νά σημειωθεί πώς τό θιθλίο αὐτό, πού μετέφρασε ἡ Τέτη Χρονοπούλου, ἦταν ἀπαγορευμένο γιά τέσσερα χρόνια, ἀλλά κατόπιν ἀφέθηκε ἐλεύθερο (Εκδόσεις «Ελεύθερος τύπος»).

Γκράχαμ Γκρήν, «Τό ὑπουργεῖο τοῦ φόβου»

Πασίγνωστος γιά τά συναρπαστικά του θιθλία, ὁ Γκράχαμ Γκρήν ἀφηγεῖται καί πάλι μιά ἱστορία μέ πολύ ἐνδιαφέρον. Μέσα ἀπό τήν λαίλαπα τῶν μεγάλων θομθαρδισμῶν τοῦ Λονδίνου ἔχει συλλέξει ὁ συγγραφέας κομμάτια γιά νά δημιουργήσει αὐτό πού πρέπει νά ἀποτελεῖ τήν πιό φαντασμαγορική σπουδή πάνω στόν τρόμο. Τό μυαλό τοῦ Αρθουρ Ρόου εἶχε συνθλιθεί ὁπό τήν ἐνοχή - ἀπά τό γεγονός ὁτι εἶχε δολοφονήσει

Δέν ἔπαιψε νά παίζει

Εἶναι φανερό ὅτι ἡ Ντέμπορα Κέρρ δέν ἔπαιζε ὅλα αὐτά τά χρόνια στόν κινηματογράφο, γιατί ἀναζητοῦσε κάτι ἀξιόλογο. Κάτι ἀξιόλογο πού λέγεται ὅτι τό βρήκε τώρα στό φίλμ αὐτό, ὅπου ὁ ρόλος της εἶναι δύσκολος καί ἀπαιτητικός (δέν λείπει ἀπό καμιά σκηνή τοῦ ἔργου) ἀλλά πού τῆς ἀρέσει.

– Εἶναι ἕνας θαυμάσιος ρόλος, λέει ἡ ἴδια, κάτι ἐντελῶς καινούργιο γιά μένα. Ὑποδύομαι ἕνα πρόσωπο λίγα χρόνια μεγαλύτερο ἀπό τήν ἡλικία μου, μέ περούκα.

Πολλοί ἀναρωτιοῦνται τί κάνει ὅλα αὐτά τά χρόνια ἡ Ντέμπορα Κέρρ πού δέν τήν βλέπουμε πιά στίς ὀθόνες τοῦ κινηματογράφου. Ἡ ἴδια ἀπαντό:

– Ξέρω ὅτι ὁ κόσμος ρωτάει πού βρίσκομαι ὅλα αὐτά τά χρόνια, λές καί ζώ σέ κάποιο ἀπομακρυσμένο νησί. Λοιπόν, ζώ ἀλλοτε στό σπίτι μου στήν Ἱσπανία καί ἄλλοτε στό σπίτι μαυ στήν Ἐλβετία. Παίζω θέατρο στήν Ἀγγλία καί ἔκανα μιά πολύ μεγάλη τουρνέ στήν Ἀμερική. Κι ἀκόμα εἴχαμε μιά νέα ἔκδοση τοῦ «Μάρτυρα κατηγορίας» μέ τόν Ράλφ Ρίτσαρντσον καί ἄλλους. Ἐπίσης δούλεψα μέ τόν Πώλ Σκόφιλντ καί τελείωσα ἕνα σήριαλ μέ τήν Κλαίρ Μπλούμ. Πολλή δουλειά πού μού ἔδωσε πολλή χαρά.

Πολλή χαρά φαίνεται νά δίνει στήν Ντέμπορα Κέρρ καί ἡ καινούργια της ταινία «Ο κήπος τῆς Ἀσσάμ».

Οἱ καλύτερες ἀναμνήσεις

Ὅταν τήν ρώτησαν μήπως ξεχωρίζει κάποια ἀπό τίς ταινίες της, ἀπάντησε ἀρνητικά. Βιάστηκε ὅμως νά προσθέσει:

– Ὁμως παιδί μπορεί νά ἀντισταθεί σέ μιά ταινία σάν τό «Βασιλιάς κι ἐγώ»; Ἦταν μιά τόσο ἀξιαγάπητη ταινία. Εἶχε ὅλο μουσική καί πολλά τραγούδια, τά ἔλεγα ἐγώ ἡ ἴδια, ἐνώ τά δυσκολότερα τά εἶπε ἡ Μάρνι Νίξον, ἀλλά μέ τέλεια τεχνική προσαρμογή.

Στή συνέχεια ἡ Ντέμπορα θυμήθηκε τό φίλμ «Μιά ἀξέχαστη ὑπόθεση» μέ τόν Κάρυ Γκράντ. Καί εἶπε πώς, ἐνώ βρισκόταν σέ περιοδεία, ξαναεῖδε αὐτό τό φίλμ στήν τηλεόραση καί τήν πήραν τά κλόματα.

Ἀκολούθως ρωτήθηκε ποιόν θά ξεχώριζε ἀπό τούς παρτενέρ της. Ἀρνήθηκε, ἀλλά ὀφησε νά φανεί ὅτι τῆς ἀρεσαν ἡ Ράλφ Ρίτσαρντσον καί ὁ Ρόμπερτ Μίτσαμ. Καί πρόσθεσε «Φαίνεται ὅτι τό πηγαίνω καλά μέ τούς πιό δύσκολους. Ἴσως, γιατί εἶμαι θολική, τούς ὀφήνω νά φέρνονται ὅπως θέλουν καί τελικά γινόμαστε φίλοι».

Στή συνέχεια εἶπε ὅτι χάρηκε ὅλες τίς ταινίες της καί παραδέχθηκε ὅτι ἦταν τυχερή. Δέν κατηγόρησε κανέναν συνάδελφό της καί ἔτσι ἡ συζήτηση γύρισε σέ ἄλλο θέμα.

Ξεκίνησε γιά χορεύτρια

Πῶς ξεκίνησε ἡ καριέρα της; Ποιά ἦτσν τά ὄνειρά της καί τά πρώτα της θήματα;

– Στήν ἀρχή ἤθελα νά γίνω χορεύτρια, σέ μπαλέτο, ἀλλά ἤμουν πολύ ψηλή καί ὄρισα ἀργά. Ἔτσι στράφηκα στό θέατρο καί πρωτόπαιξα στά θερινό θέατρο τοῦ Ρήτζεντ Πόρκ. Ἐκεί μέ εἶδε ἕνας καλλιτεχνικός πράκτορας καί, πρίν πλείσω τά εἴκοσι, βρέθηκα στόν κινηματογράφο.

Ἦταν τυχερή. Τά πρώτα της φίλμ ἦταν ὁπό τά καλύτερα πού γυρίζονταν ἐκείνη τήν περίοδο. Στά 19 χρόνια της (τό 1940) ἔπαιξε κοντά στόν Ρέξ Χάρισον καί τόν Ρόμπερτ Νιούτον, στήν ταινία «Ταγματάρχης Μπάρμπαρα». Τόν ἑπόμενο χρόνο ἔπαιξε στό «Ἀγόπη γιά τήν κούκλα» καί στή συνέχεια, μέχρι τό 1969 γύρισε πάνω ἀπό 40 ταινίες, ἦταν ἔξι φορές ὑποψήφια γιό Οσκαρ, ἀλλά δέν τό κέρδισε ποτέ. Εἶναι ἰδιαίτερα μετριόφρων γιά τήν καριέρα της, πού περιλαμβάνει ταινίες ἀξέχαστες, ὅπως ὁ «Μαύρος νάρκισσος», τό «Ἀπό δῶ μέχρι τήν αἰωνιότητα» καί «Τσόι καί συμπάθεισ», «Ο Θεός ξέρει, κύριε Ἀλισον», «Κοἰλημέρα θλίψη», «Αὐτοί πού δέν ριζώνουν πουθενά» καί πολλές ἄλλες.

Τώρα ἡ Ντέμπορα Κέρρ, εἶναι δοσμένη στή νέα της ταινία στόν «Κήπο τῆς Ἀσσάμ» πού τήν σκηνοθετεί ἡ Μαίρη Μάκ Μόρεϋ. Τό γύρισμα γίνεται σέ μιά ἔξοχή στήν Οὐσλία, ὅπου ἔχει στηθεί ἕνας ἐξωτικός κήπος.

Η ἑλληνική ποίηση

ΕΛΥΤΗ

Η Πορτοκαλένια

Τόσο πολύ τή μέθυσε ὁ χυμός τοῦ ἥλιου
Πού ἔγειρε τό κεφάλι της καί δέχτηκε νά γίνει
Σιγά-σιγά: ἡ μικρή Πορτοκαλένια!

Ετσι καθώς γλυκόλαμψαν οἱ ἑφτά οὐρανοί
Ετσι καθώς ἄγγιξαν μιά φωτιά τά κρύσταλλα
Ετσι καθώς ἀστράψανε χελιδονουρές
Σάστισαν πάνω οἱ ἄγγελοι καί κότω οἱ κοπελιές
Σόστισαν πάνω οἱ πελαργοί
Καί κάτω τά παγόνια
Κι ὅλα μαζί συνάχτηκαν κι ὅλα μαζί τήν εἶδαν
Κι ὅλα μαζί τή φώναξαν: Πορτοκαλένια!

Μεθάει τό κλίμα κι ὁ σκορπιός μεθάει ὁ κόσμος ὅλος
Ομως τῆς μέρας ἡ κεντιά τόν πόνο δέν ἀφήνει
Τή λέει ὁ νάνος ἐρωδιός μέσα στά ὀκουληκάκια
Τή λέει ὁ χτύπος τοῦ νερού μές στίς χρυσοστιγμές
Τή λέει κι ἡ δρόσο στού καλού θοριά τό ἀπανωχείλι:

Σήκω μικρή μικρή Πορτοκολένια!
Οπως σέ ξέρει τό φιλί κανένας δέ σέ ξέρει
Μήτε σέ ξέρει ὁ γελαστός Θεός
Πού μέ τό χέρι του ἀνοιχτό στή φλογερή ἀντηλιά
Γυμνή σέ δείχνει στούς τριανταδυό του ἀνέμους!

προσπαυειες

Τά προβλήματα τῆς μετάφρασης εἶχε νιώσει καί ἡ Μάργκαρετ Ρόουλινγκς, ἡ ἠθοποιός πού παρουσίασε δειγμα, ἡ Σάρα Μπερνάρ στά 70 χρόνια της), πού θά ἐξέφραζε τόν ἐρωτά της σ' ἐναν ἐφηβο, θά φαινόταν γκροτέσκα. Οταν, ὅμως, τό πρωμεγάλωσε κάπως. Ο Γκωτιέ ἔγραφε τότε πώς τά πρόσωπο τῆς Ρασέλ ἦταν μιά «μάσκα πορφυρού μάρμαρου» καί τά χείλη της «οἱ θιολέτες τήν ἐγωκεντρική αὐτή ἐμφάνιση πυροτεχνήματος. Οταν ρωτήθηκε ἀν τῆς ταιριάζει ὁ ρόλος τῆς Φαῖδρας ἡ ἀν εἶναι μιά εὐκαιρία δημιουργίας γι'

κανείς πάνω σέ νότες αὐτο-οἴκτου, ἀλλά αὐτό πρέπει νά ἀποφευχθεί, γιατί ἀλλιώς τό δρόμα θά χάσει τή δύναμή του».

Στόν τέταρτο «λαϊκό χειμώνα»

Οργανοπαίκτες καί τραγουδιστές ζωντανεύουν τήν ντόπια παράδοση

Γιά τέταρτη συνεχή χρονιά θά πραγματοποιηθεί καί φέτος ὁ «Λαϊκός χειμώνας» πού ὀργανώνει ὁ δημοσιογράφος Γιώργης Μελίκης στή Θεσσαλονίκη καί θά συμμετάσχουν σ' αὐτόν λαϊκοί ὀργανοπαίχτες καί τραγουδιστές ἀπό χωριά καί κωμοπόλεις τῆς θόρειας Ελλάδας.

Γιά νά μή ξεχνούμε τήν ἐθνική μας ταυτότητα

Πρόκειται γιά μιά ἀξιοπρόσεχτη προσπάθεια πού ξεκίνησε στά 1982 ὁ Μελίκης, μέ στόχο νά φέρνει στή Θεσσαλονίκη κάθε χρόνο, ἀγνωστους ὀργανοπαίχτες καί τραγουδιστές ἀπά τήν ξεχασμένη θορειοελλαδίτικη ὑπαιθρο. Στούς τρείς προηγούμενους «Λαϊκούς χειμώνες» ἐμφανίστηκαν περίπου 50 λαϊκοί ὀργανοπαίχτες καί τραγουδιστές οἱ ὁποίοι ἔπαιξαν καί τραγούδησαν τραγούδια τού τόπου τους.

Εἰκοσιπέντε ἀγνωστοι λαϊκοί ὀργανοπαίχτες καί τραγουδιστές ἀπό χωριά πάλι τής Βόρειας Ελλάδας θά ἐμφανιστούν στόν φετινό «Λακό χειμώνα» στά γαλλικό ἰνστιτούτο Θεσσαλονίκης τήν Κυριακή 20 Ιανουαρίου (7.30 τό θράδυ). Οἱ συντελεστές τού φετινού «Λαϊκού χειμώνα» εἶναι ὁλοι γεωργοί, κτηνοτρόφοι, ἐργάτες, οἰκοδόμοι, νοικοκυρές, συνταξιούχοι, ὑπάλληλοι καί συγχρόνως μοναδικοί φορείς τῆς πλούσιας θορειοελλαδίτικης μουσικοχορευτικής μος παράδοσης.

Συγκεκριμένα στάν φετινό «Λαϊκό χειμώνα» θά παίξουν καί θά τραγουδήσουν οἱ ἑξής: μιά ὁμάδα κατοίκων τῆς ἱστορικής Μηλιάς Πιερίας πού θά παίξουν καί θά τραγουδήσουν προεπαναστατικά τραγούδια τῆς Μακεδονίας. Πρόκειται γιά τούς Τάσο Τσίντζιρα, γεννήθηκε τό 1929 γεωργό, Διονύση Μολάμο, γεννήθηκε τό 1927, γεωργό, Γιώργο Ζάχο γεννήθηκε τό 1923 γεωργό, Γιώργο Χανδόλια γεννήθηκε τό 1940, κτηνοτρόφο, Τζήκα Κωνσταντίνο γεννήθηκε τό 1928 ψάλτη, Χρυσούλα Μυρωτή γεννήθηκε τό 1915 νοικοκυρά, Γιώργο Αδάμο γεννήθηκε τό 1936 γεωργό καί Νίκο Πατσοδήμο γεννήθηκε τό 1930 γεωργό. Τά τραγούδια πού θα παρουσιάσουν θά ἀκουστούν γιό πρώτη φορά σέ δημόσια ἐμφάνιση στή Θεσσαλονίκη. Καί σύμφωνα μέ ἐθνομουσικολογικά στοιχεία εἶναι σύγχρονα καί κατότι παλιότερα καί αὐτών ὁκόμα τών ριζίτικων τρογουδιών τής Κρήτης.

Λαϊκός ὀργανοπαίχτης ἀπό τό Καθακλί τής ἀνατολικής Ρωμυλίας πού θά ἐμφανιστεί στίς ἐκδηλώσεις τού φετινού «Λαϊκού χειμώνα»

Πρόκειται γιά τούς Μάρκο Πατσαθούδη τραγούδι, γεννήθηκε στίς Καρυές ἀνατολικής Ρωμυλίας τό 1918, ἐπιστότης σχολείου, Κύρω Ποπαδοπούλου τραγούδι, γεννήθηκε στίς Καρυές ὀνατολικής Ρωμυλίος τό 1920, νοικοκυρό, Τάσο Μπρατσούδη γκόιντα-ἀκορντεόν γεννήθηκε τό 1928 στήν Παλιά Πέλλα Γιαννιτσών γεωργό, Μάρω Πατσαθούδη τραγούδι, γεννήθηκε στίς Καρυές ἀνατολικής Ρωμυλίας τό 1920 νοικοκυρά καί Κάλιω Μπρατσούδη τρογούδι, γεννήθηκε τό 1930 στήν Παλιά Πέλλα Γιαννιτσών νοικοκυρά.

Κατόπιν θά ἐμφανιστεί ἕνα ζευγάρι Σαρακατσαναίων καί συγκεκριμένα ὁ Δήμος Βρύζας, τραγούδι πού γεννήθηκε τό 1922 σέ κολύθα σαρακατσάνικη στό Ορφάνι Καθάλας καί ἡ γυναίκα του Μαρία Βρύζα, τρογούδι πού γεννήθηκε κι οὐτή σέ καλύθα σαρακοτσάνικη στίς Φέρες Εθρου τό 1928, νοικοκυρά.

Ακολουθοῦν τρείς φίλοι ἀπά τή Ράχη Πιερίας καί συγκεκριμένα οἱ Καλλιόπη Ντούρου νοικοκυρά, παπαδιά 46 χρονών, τραγούδι, Βασίλης Καρακούσης, τσαμπόνης 75 χρονών, τραγούδι καί Δημήτρης Ντούρος, ἀγρότης 50 χρονών, τραγούδι-φλογέρα.

Στό τέλος θά ἐμφανιστεί μιά –πολύ ὁμορφη μουσική κομπανία ἀπό τήν περιοχή Γρεβενών καί συγκεριμένα οἱ Ζήσης Τοιοτίκας, κλαρίνο-τραγούδι, γεννήθηκε τό 1933 στά Γρεβενά, Θανάσης Φασούλας θιολί-τραγούδι, γεννήθηκε στήν Κρανιά Γρεβενών τό 1951, Σταύρος Μπαγανός, λαγούτο, γεννήθηκε τό 1954 στό Κλίμα Βοΐου Κοζάνης, Βασίλης Κασσάρας, ντέφι γεννήθηκε τό 1945 στό χωριό Ζάκα Γρεβενών καί Φίλιππος Τσιοτίκας τραγούδι-ἀκορντεόν, γεννήθηκε τό 1951 στά Γρεβενά.

Σχετικά μέ τόν «Λαϊκό χειμώνα» ὁ Γιώργης Μελίκης γράφει:

«Πρόκειται γιά μιά ἁπλή μουσική ἐκδήλωση ἀπό ἁπλούς λσίκούς ἀνθρώπους ὀργανοπαίχτες καί τραγουδιστές, αὐτούς πού ὀφήσαμε ξωπίσω στά χωριά μας γιά νά συνεχίζουν μόνοι κι ἐγκαταλειμμένοι τή γνήσια ἑλληνική μουσική παράδοση καί συγχρόνως γιά ἕνα ἀγγιγμα ἀνθρωπιάς γιά ὅλους ἐμάς πού ἀπορφανευτήκαμε ἀπό τίς ρίζες μας πού τρέχουμε καί δέ φτάνουμε τίς ἀνάγκες πού ἡ καθημερινή ζωή τῆς πόλης μάς δημιουργεί. Πρόκειται γιά μιά ἐθνογραφική παρουσίαση γνωριμία τών ἀγνώστων παραδοσιακών μουσικών μας μέ τό κοινό τῆς Θεσσαλονίκης καί κυρίως γιά μιά ἐνθάρρυνση στό πολύτιμο ἔργα πού προσφέρουν. Ο «Λαϊκός Χειμώνας» ἄρχισε τό 1982 καί ἀποτελεί μέρος μιάς προσωπικής δουλειάς πού ξεκίνησε ὁπό τό 1976. Προσπαθεί νά κατσφέρει νά μή γίνει ποτέ τουριστική-μουσική ἀτροξιάν. Οἱ συντελεστές του εἶναι ὁλοι ντόπιοι Βορειοελλαδίτες καί πρόσφυγες τῆς πρώτης γενιάς. Ολοι αὐτοί οἱ ἐπώνυμοι-ἀνώνυμοι πού τή μέρα μαζεύουν ἐλιές, ὀργώνουν τά χωράφια τους, θερίζουν, ἁλωνίζουν βόσκουν τά κοπάδια τους, ὑφαίνουν στάν ἀργαλειό, δουλεύουν σέ δράμους καί γιαπιά, οἱ συνταξιούχοι μέ τίς θαθιές μνήμες, οἱ νοικοκυρές καί πού τά θράδια σέ γιορτές καί σχόλες παίζουν καί τρσγουδοῦν τά μεράκια, τίς χαρές καί τούς σεθντάδες τους. Ο «Λαϊκός χειμώνας» στοχεύει νά γίνεται κάθε χρόνο στή Θεσσαλόνίκη καί νά δημιουργεί ἀντισώματα στήν πόλωση πού ἐπέφεραν κατά καιρούς οἱ διάφοροι ἐμποροι τῆς γνήσιας δημοτικής μας μουσικής κακοποιώντας τήν μέχρι τού σημείου τής ἐκζήτησης, τής κακοδσιμονίας, τού κακοφορμισμού καί τής ἐκπόρνευσης».

Ωραία προσπάθεια πού πρέπει νά προαεχθεί καί νά ἐνθαρρυνθεί κατάλληλα μιά καί δίνει μιά ἀνάσα στίς ρίζες τής φυλής.

Σημειώσεις

Δυστυχώς, δικαιωθήκαμε

Νά, λοιπόν, πού οἱ προθλέψεις μας θγήκαν, δυστυχώς, ἀληθινές. Τό περιφερειακό θέατρο Σερρών (πού ἀντικαθιστά τό κλιμάκιο τού ΚΘΒΕ στήν Ανατολική Μακεδονία) θά ἀρχίσει τίς παραστάσεις του τόν Μάρτιο, στό τέλος πιά τού χειμώνα, ἐνώ γιά τό θέατρο τής Θράκης πού κι αὐτό καταργήθηκε δέν ἀκούγεται μιλιά, γιατί, κατά μία πληροφορία, ὁ δήμαρχος τής Κομοτηνής δέν πολυσυμπαθεί τήν ἰδέα νά ὀργανώσει τό περιφερειακό τής περιοχής. Τέτοιον καιρό τά δύο θέατρα τού θορειοελλαδικού χώρου ἀλώνιζαν τήν ἐπαρχία μέ δύο ἔργα τό κσθένα. Καί ὁκούγονταν καί γκρίνιες. Τώρα, τί γίνεται;

Οχι τόση ἀποκέντρωση

Υπάρχει μιά πληροφορία πώς στήν καλλιτεχνική ἐπιτροπή τού ΚΘΒΕ, σέ ἀντικατάσταση τής Μαρίας Φωκά πού συνταξιοδοτήθηκε, θά διορισθεί μιά ἠθοποιός ἀπό τήν Αθήνα πού θά εἶναι ἀνογκασμένη νά πηγαινο-ἔρχεται ἡ νά μήν ἔρχεται, ὅπως, ἄλλωστε γίνεται καί μέ δύο ἄλλα διαμένοντα στήν Αθήνα μέλη τής ἐπιτροπής αὐτής, χωρίς, θέθαια, νά ἐνοχλεἶται κανείς. Δέν ξέρουμε ὀν εἶναι ἀληθινή ἡ πληροφορία καί εὐχόμαστε πώς ὀχι. Γιατί, ἀλλιώς, θά κσγχάσουμε πάλι μέ τά ὅσα θαυμαστά περί ἀποκεντρώσεως μάς σερβίρουν κατά καιρούς. Εκτός πιά κι ἀν Θεσσαλονικείς ἡ Κσθαλιώτες νά ἐπανδρώσουν τήν καλλιτεχνική τού Εθνικού θεάτρου, στήν Αθήνα.

Δείγμα «στοργής» πρός τό θιθλίο

Εἶναι γνωστή ἡ... μέριμνα τού κράτους γιά τό θιθλίο καί τούς λογοτέχνες. Παλιά ἱστορία καί πάντοτε θλιθερή. Πού τώρα, ὅμως, γίνεται θλιθερότερη κσθώς ὁ ΕΛΤΑ ἀποφάσισε τά ταχυδρομικά γιά τά θιθλία νά ἀνεθοῦν στό ὕψη. Στό ἑξής τό θιθλίο τών 300 σελίδων (γιά παράδειγμα) θά ζυγίζεται καί θά πληρώνεται οὰν ἐπιστολή. Ετσι γιό νά στείλετε ἕνα θιθλίο θά πληρώνετε γιό ταχυδρομικά τουλόχιστον 50 δραχμές. Εκτός ἀν στείλετε πάνω ἀπό δέκα θιθλία, ὀπότε ἔχετε ἔκπτωση. Τό πιθανότερο εἶναι ὁτι ὁ κόσμος δέν θά στέλνει πιά θιθλία γιά δῶρσ. Πού σημαίνει ὁτι ἡ πολιτική ὑπέρ τού θιθλίου θρίσκεται σέ... ἀνθεση. Δέν ντρεπόμαστε!